

БЕКІТЕМІН
«Ұзынкөл ауданы білім бөлімінің
Обаған жалпы білім беретін мектебі» КММ
Директоры м.а:
 Ислямғалиева М.С

Қостанай облысы әкімдігі білім басқармасының
«Ұзынкөл ауданының білім беру бөлімінің
Обаған жалпы білім беретін мектебі» КММ

Мектепалды даярлық сыныбына
Вариативтік компонент

«Табиғат әлемі»

Тәрбиешісі: Карибаева Т.Б

2021-2022 оқу жылы

Түсінік хат.

Экологиялық білімінің міндеттерін шешуі мектепке дейінгі жасы ең қолайлы кезең болып келеді. Осы кезеңде адамның тұлға ретінде қасиеттері, экологиялық мәдениетінің негіздері қалыптасады. Экологиялық мәдениетті қалыптасқан мектепке дейінгі тұлғаның негіздері – ол табиғат туралы білімдер және олардың экологиялық бағдары, осы білімдерді өмірінде, тәртібінде, әр түрлі (ойындарда, еңбекте) істерінде пайдаланудың икемдері болу керек. «Табиғат әлемі» вариативтік компоненті экологиялық тәрбиелеу мәселелері- балаларда табиғатқа қарай ұқыпты, адамгершілік сезімдері дамымағандықтан және өзекті болғанымен өңделді. Осы бағдарлама 5 жастағы балалардың бірлескен қызметін ашады.

Бағдарламаның жаңалығы – ол, мектепке дейінгі балалармен экологиялық тәрбиелеудегі әр түрлі жұмыстың формалары мен әдістерінің болуымен, берілген сұрақтың шешудегі шығармашылық тәсілдемені, тәрбиешілердің, мақсатқа бағытталған жұмысты көрсетеді.

«Табиғат-әлемі» бағдарламаның мақсаты – 5-жастағы балалардың танымдық қабілеттерін экологиядан қарапайым білім жүйесі, түсініктер және кіріктірілген тәсілдеме арқылы қалыптастыру. Мектепке дейінгі тұлғаның экологиялық мәдениет негіздерін дамыту.

Міндеттер:

- кіріктірілген тәсіл арқылы мектепке дейінгі баланың экологиялық білімдері қарапайым жүйесі түсінікті қылып қалыптастыру;
  - табиғатта себеп-салдардық байланысты тауып алудағы қабілеттерін қалыптастыру;
  - туған табиғаттың сұлулығын көруді және түсінуді қалыптастыру;
  - экологиялық сананы қалыптастыру;
  - табиғаттың әлеміне танымдық қызығушылықты дамыту;
- Табиғат пен бала үшін экологиялық сауатты қауіпсіз тәрбиенің дағдыларын және алғашқы қабілеттерін дамыту;
- Айналадағы әлемге және табиғаттың әлеміне эмоционалдық-оңдық, адамгершілік қатынасын тәрбиелеу;
- Балалардың табиғатқа деген қалыпты қызығушылығын, оның тірі және өлі объектілері мен табиғи құбылыстарына, айналадағы әлемді танудан талап етуін, табиғатқа ойлампас және ұқыпты қарауды тәрбиелеу;

Күтілетін нәтиже:

- Табиғатта қауіпсіз тәртібі туралы алғашқы икем мен дағдыларды меңгеру;
- Әлемнің біртұтас суретіне зерделі көзқарасты қалыптастыру;
- Табиғатпен қатынасу кезінде тәртіп мәдениетін қалыптастыру;

«Табиғат әлемі» вариативтік сабақ жоспары

№	Тақырыбы	Мақсаты	Сағат саны
1	«Күздің белгісі»	балаларды күздегі өзгерістерді бақылауға себеп болу; ауа райын бақылауды жалғастыру; күздің кейбір ерекшеліктерімен таныстыру; күзгі ауа райының әдемілігіне назар аудару;	1
2	«Күздің белгісі»	балаларды күздегі өзгерістерді бақылауға себеп болу; ауа райын бақылауды жалғастыру; күздің кейбір ерекшеліктерімен таныстыру; күзгі ауа райының әдемілігіне назар аудару;	1
3	«Гүлбағыларды гүлдермен бақылау: бархатцы, астры, петунии»	балаларда сабаққа оңды эмоционалдық ықыласын тудыру; табиғатқа сүйіспеншелігін тәрбиелеу;	1
4	«Гүлбағыларды гүлдермен бақылау: бархатцы, астры, петунии»	балаларда сабаққа оңды эмоционалдық ықыласын тудыру; табиғатқа сүйіспеншелігін тәрбиелеу;	1
5	«Әжеден сыйлықтар: жемістермен танысу» (алма, алмұрт)	көру, жанасу, дәмін білу түйсіктерін дамыту; сөздік қорын байыту, балалардың сөйлеу дағдыларын дамыту, тәрбиешіні тыңдау қасиетін және оның сұрақтарға жауап беруді дамыту;	1
6	«Әжеден сыйлықтар: жемістермен танысу» (алма, алмұрт)	көру, жанасу, дәмін білу түйсіктерін дамыту; сөздік қорын байыту, балалардың сөйлеу дағдыларын дамыту, тәрбиешіні тыңдау қасиетін және оның сұрақтарға жауап беруді дамыту;	1
7	«Алтын күз»	балаларды күздің ерекшеліктерімен таныстыру, жануарлар мен құстар күзде қалай бейімделетіні туралы білімдерін бекіту; «жапырақтардың түсуі» жаңа түсінігін ашу, жапырақтарға сүйіне қарауды үйрету; жапсырудың көмегімен суреттерді жасау, ұжымда бірге жұмыс істеуге үйрету; қиялын дамыту;	1
8	«Алтын күз»	балаларды күздің ерекшеліктерімен таныстыру, жануарлар мен құстар күзде қалай бейімделетіні туралы білімдерін бекіту; «жапырақтардың түсуі» жаңа түсінігін ашу, жапырақтарға сүйіне қарауды үйрету; жапсырудың көмегімен суреттерді жасау, ұжымда бірге жұмыс істеуге үйрету; қиялын дамыту;	1
9	«Ғажайып-ағаш» (Қайың).	ағаштар туралы, қайың мысалында балалардың білімдерін анықтау және бекіту; ағаштың құрылысымен таныстыру: тамыры, діңі, бұтақтар, жапырақтар; ағаштардың қасиеттері туралы балаларды бақылауға, сараптауды және	1

		қарапайым шешімдерді жасауды үйрету; ағаштан жасалған заттардың ерекшеліктері туралы білімдерін байыту; мәдениетті қатынасудың икемдерін тәрбиелеу, сыпайлыққа 1 үйрету (амандасуды, қоштасуды, көмек үшін алғысын білдіруді).	
10	«Ғажайып-ағаш» (Қайың).	ағаштар туралы, қайың мысалында балалардың білімдерін анықтау және бекіту; ағаштың құрылысымен таныстыру: тамыры, діңі, бұтақтар, жапырақтар; ағаштардың қасиеттері туралы балаларды бақылауға, сараптауды және қарапайым шешімдерді жасауды үйрету; ағаштан жасалған заттардың ерекшеліктері туралы білімдерін байыту; мәдениетті қатынасудың икемдерін тәрбиелеу, сыпайлыққа үйрету (амандасуды, қоштасуды, көмек үшін алғысын білдіруді).	1
11	«Қонжыққа біздің алаңымызды көрсетейік»	балаларды табиғаттағы маусымдық өзгерістермен таныстыруды жалғастыру; балалардың назарын ағаштағы	1
12	«Қонжыққа біздің алаңымызды көрсетейік»	балаларды табиғаттағы маусымдық өзгерістермен таныстыруды жалғастыру; балалардың назарын ағаштағы	1
13	«Су дегеніміз не? Тамшымен таныстыру»	балаларды зат есімдерге етістіктерді мен сын есімдерді теріп алуды үйрету; балалардың адамның өмірінде және табиғатта судың қажеттілігі туралы білімдерін байыту; табиғи құбылысы ретінде су туралы біртұтас түсінікті жасау; сөздік қорын байыту; байланысқан және диалогтік сөйлеуді, зейінді, ұсақ моторикасын дамыту; арнайы жағдайында табиғат тәртібінің танымдық тәжірибесін, ролдік (кітапханашы- оқырман) қатынасуда қызмет ету қабілетін дамыту; суға деген ұқыпты қатынасуды тәрбиелеу	1
14	«Су дегеніміз не? Тамшымен таныстыру»	балаларды зат есімдерге етістіктерді мен сын есімдерді теріп алуды үйрету; балалардың адамның өмірінде және табиғатта судың қажеттілігі туралы білімдерін байыту; табиғи құбылысы ретінде су туралы біртұтас түсінікті жасау; сөздік қорын байыту; байланысқан және диалогтік сөйлеуді, зейінді, ұсақ моторикасын дамыту; арнайы жағдайында табиғат тәртібінің танымдық тәжірибесін, ролдік (кітапханашы- оқырман) қатынасуда қызмет ету қабілетін дамыту; суға деген ұқыпты қатынасуды тәрбиелеу	1
15	«Жаңбыр кімге керек? Тамшы үлкен Бұлтта қонақта»	жаңбыр қайдан келді деген сұраққа жауап беру; үлкен адамның сөйлеуді түсіну және оған белсенді жауап беруді ықыласын шақыру; өзіннің көзқарасын білдіруді, қарапайым түйінді жасауды үйрету; топта жұмыс жасауға, бір-бірінді тыңдауға, басқаның көзқарасын есепке алуға – ол жақсы екенін сендіру; сумен жұмыс жасағанда, ұқыпты болғанын абзал екенін талпындыру балаларда тамаша	1

		эмоционалды көңіл-күйді жасау	
16	«Жаңбыр кімге керек? Тамшы үлкен Бұлтта қонақта»	жаңбыр қайдан келді деген сұраққа жауап беру; үлкен адамның сөйлеуді түсіну және оған белсенді жауап беруді ықыласын шақыру; өзіннің көзқарасын білдіруді, қарапайым түйінді жасауды үйрету; топта жұмыс жасауға, бір-бірінді тыңдауға, басқаның көзқарасын есепке алуға – ол жақсы екенін сендіру; сумен жұмыс жасағанда, ұқыпты болғанын абзал екенін талпындыру балаларда тамаша эмоционалды көңіл-күйді жасау	1
17	«Бөлмедегі гүлдерде қонақта. Фикуспен танысу»	балаларда фикус туралы алғашқы түсініктерді қалыптастыру; (үлкен өсімдік, ағашқа ұқсайды, онда үлкен, жасыл жапырақтар, тегіс беті), сөйлеуді дамыту, диалогті жүргізуді үйрету; өсімдікке ұқыпты қарауға тәрбиелеу; өсімдіктерге күтім жасауға шақыру;	1
18	«Бөлмедегі гүлдерде қонақта. Фикуспен танысу»	балаларда фикус туралы алғашқы түсініктерді қалыптастыру; (үлкен өсімдік, ағашқа ұқсайды, онда үлкен, жасыл жапырақтар, тегіс беті), сөйлеуді дамыту, диалогті жүргізуді үйрету; өсімдікке ұқыпты қарауға тәрбиелеу; өсімдіктерге күтім жасауға шақыру;	1
19	«Ауыл алаңында: сиырмен танысу»	балаларды сиырмен және бұзаумен, олардың ерекшеліктерімен таныстыру(сиыр үлкен, денесі бар, басы, ұзын құйрық, мүйіздер, желіні; бұзау сиырдың баласы, мүйіздері бар, желіні жоқ);	1
20	«Ауыл алаңында: сиырмен танысу»	балаларды сиырмен және бұзаумен, олардың ерекшеліктерімен таныстыру(сиыр үлкен, денесі бар, басы, ұзын құйрық, мүйіздер, желіні; бұзау сиырдың баласы, мүйіздері бар, желіні жоқ);	1
21	«Қыс өзімен бірге не әкелді?»	қыстың қасиеттерімен, тірі және өлі табиғаттың	1
22	«Қыс өзімен бірге не әкелді?»	қыстың қасиеттерімен, тірі және өлі табиғаттың	1
23	«Бұтақтың астында кім тұрады: қоянмен таныстыру»	балаларды жабайы жануармен-қоянмен таныстыру; (оның құлағы ұзын, дене бітімі үлкен емес, қыста-ақ, жазда-сұр); маусымдық өзгерістерде қоянның өмірі туралы түсіндіру; осы жануарлар қандай әдемі және орманды көріктендіретіні туралы білімдерін кеңейту; жануарларға ұқыптылықпен және аялау сезіммен қарауғы тәрбиелеу;	1
24	«Бұтақтың астында кім тұрады: қоянмен таныстыру»	балаларды жабайы жануармен-қоянмен таныстыру; (оның құлағы ұзын, дене бітімі үлкен емес, қыста-ақ, жазда-сұр); маусымдық өзгерістерде қоянның өмірі туралы түсіндіру; осы жануарлар қандай әдемі және орманды көріктендіретіні туралы білімдерін кеңейту; жануарларға ұқыптылықпен және аялау сезіммен қарауғы тәрбиелеу;	1

25	«Біздің ауланың ағаштары»	балаларда нақты объектіге (ағашқа-қайынға) қызығушылықты тұғызу, қайынның құрылысын бекіту, қайынның басқа ағаштардан айырмашылығын тауып алу; балаларда бақылау, зертеу ықыласын дамыту, жаңа білімдерді алу; сын есімдер арқылы сөздік қорын байыту	1
26	«Біздің ауланың ағаштары»	балаларда нақты объектіге (ағашқа-қайынға) қызығушылықты тұғызу, қайынның құрылысын бекіту, қайынның басқа ағаштардан айырмашылығын тауып алу; балаларда бақылау, зертеу ықыласын дамыту, жаңа білімдерді алу; сын есімдер арқылы сөздік қорын байыту	1
27	«Тиінде қонақта»	балаларды тиінмен таныстыру, балаларға тиін туралы түсінікті беру (қандай ол, қайда тұрады, суық кезіндегі өмірдің ерекшеліктері); балалардың жабайы жануарлар туралы білімдерін байыту; жануарлардың суреттерін «өз үйіне» орналастыруды жаттықтыру; зейінді дамыту; білімге құмарлықты тәрбиелеу;	1
28	«Тиінде қонақта»	балаларды тиінмен таныстыру, балаларға тиін туралы түсінікті беру (қандай ол, қайда тұрады, суық кезіндегі өмірдің ерекшеліктері); балалардың жабайы жануарлар туралы білімдерін байыту; жануарлардың суреттерін «өз үйіне» орналастыруды жаттықтыру; зейінді дамыту; білімге құмарлықты тәрбиелеу;	1
29-30	«Осы қызғылтсары түлкі, әдемі және қу екен»	қысты қасиеттерімен таныстыруды жалғастыру; балалардың білімдерін жабайы жануарлар және қыс кезіндегі олардың өмірі туралы бекіту; түлкінің сыртқы келбеті және қылықтар туралы білімдерін кеңейту; балаларды түлкі орманда қалай тұратынын таныстыру; ойлауды, зейінді	1
30-31-32	«Осы қызғылтсары түлкі, әдемі және қу екен»	қысты қасиеттерімен таныстыруды жалғастыру; балалардың білімдерін жабайы жануарлар және қыс кезіндегі олардың өмірі туралы бекіту; түлкінің сыртқы келбеті және қылықтар туралы білімдерін кеңейту; балаларды түлкі орманда қалай тұратынын таныстыру; ойлауды, зейінді	1